

Схема оцінювання тесту з української мови і літератури – 9 клас, 2026 р.

Тестові завдання	Можливі варіанти відповідей	Схема оцінювання
1. Сформулюйте і запишіть одним поширеним реченням тему прочитаного уривка.	<p>Тема уривка – уславлення Івана Котляревського та сум за його втратою, поєднаний із роздумами про Україну й силу народної пісні.</p> <p align="center"><i>(Можливі інші варіанти)</i></p>	<p>Усього 3 б. 2 б. за правильну відповідь, яка розкриває тему поезії; 1 б. за формулювання, яке частково відбиває тему; 0 б. – за формулювання, яке суперечить темі поезії, чи відсутність відповіді. 1 б. за відповідність речення заданій структурі.</p>
2. Як ви розумієте виділені в поезії слова? Відповідь запишіть двома складними реченнями.	<p>Уривок сповнений тихого жалю за Іваном Котляревським, чий голос заговір, мов пісня солов'я, залишивши світ осиротілим і сповненим смутку. Усе навколо ніби втратило життєву силу й звучання, перетворившись на сумні руїни, подібні до Трої, що символізують невідворотність втрати й згасання.</p> <p align="center"><i>(Можливі інші варіанти)</i></p>	<p>Усього 6 б. (3х 2 = 6): по 2 б. за кожне речення, що містить правильну змістовну відповідь; по 1 б. – за неповну відповідь, яка не розкриває відповіді на питання; 0 б. – за неправильну, суперечливу, недоречну відповідь. 1 б. за відповідність речень заданій структурі.</p>
3. Спираючись на поезію, дайте відповідь на питання двома складними реченнями. Як змінюється настрій твору?	<p>У поезії настрої поступово змінюються від світлого, гармонійного й життєрадісного змалювання природи до сумного й тривожного, бо вірш передає біль втрати через смерть Івана Котляревського. Водночас у фіналі з'являються нотки надії та духовного піднесення, адже пам'ять про митця й сила його слова залишаються вічними.</p> <p align="center"><i>(Можливі інші варіанти)</i></p>	<p>Усього 6 б. (3х 2 = 6): По 2 б. – за кожну правильну, аргументовану і вичерпну відповідь; 1 б. – за неповну, часткову, суперечливу відповідь; 0 б. – за неправильну відповідь. 1 б. за відповідність речень заданій структурі.</p>
4. До виділених слів самотійно доберіть і запишіть: а) антоніми;	<p>а) антоніми: Було, як смеркає – світає (розвиднюється); Нехай усміхнеться серце – засумує (заплаче); Злая доля – добра (щира, милосердна, привітна).</p>	<p>Усього 6 б. (3 + 3 = 6): по 1 б. за кожний правильно дібраний антонім / синонім.</p>

б) синоніми.	б) синоніми: Згадай лихо – біду (горе, нещастя, напасть, лихоліття); Сонцем засіяла – засяяла (засвітилася); Замовк, неборака – нещасний (сердега, безталанний, безталанник бідолага). <p style="text-align: center;"><i>(Можливі інші варіанти)</i></p>	
5. Визначте художні засоби, які використано в уривку.	1. Епітет – <u>Г</u> ; 2. Метафора – <u>А / Б</u> ; 3. Порівняння – <u>В</u> ; 4. Риторичне запитання – <u>Г</u> ; 5. Уособлення – <u>А / Б</u> .	Усього 5 б.: по 1 б. за кожну правильну відповідь.
6. Поясніть, як ви розумієте значення сталих виразів.	Кинути сиротою – залишити без підтримки, допомоги. Співати, як соловей – гарно, мелодійно співати або красномовно говорити. Співати для душі – робити щось із радістю або для власного задоволення; <p style="text-align: center;"><i>(Можливі інші варіанти)</i></p>	Усього 3 б.: по 1 б. за кожну правильну відповідь.
7. Із двох варіантів оберіть правильний, що відповідає нормам сучасної української мови. Підкресліть його.	<u>Дійти згоди</u> – прийти до згоди. Прикласти зусилля – <u>докласти зусиль</u> . Прийшло в голову – <u>спало на думку</u> . <u>Значною мірою</u> – у значній мірі.	Усього 4 б.: по 1 б. за кожну правильну відповідь.
8. Складіть і запишіть 4 (чотири) речення про І. Котляревського чи його творчість за схемами. Вкажіть тип складних речень.	1. Іван Котляревський увійшов в історію української літератури, бо став основоположником нової української літератури. Чи: Ми шануємо Івана Котляревського, оскільки він відкрив новий етап розвитку українського письменства. Або: «Енеїда» стала відомою, адже автор використав гумор і сатиру для зображення життя народу. Чи: Іван Котляревський залишив значний слід у культурі, через те що його творчість вплинула на наступні покоління письменників. <i>Складнопідрядне речення з підрядною причини.</i> 2. Його творчість вплинула на багатьох письменників, дарма що спочатку її недооцінювали. Чи: «Енеїда» залишається популярною, дарма що має давнє походження. <i>Складнопідрядне речення з підрядною допустовою.</i> 3. Щоб підкреслити особливості українського побуту, письменник використав гумор і сатиру. Або ж: Щоб розвинути українську літературу, Іван Котляревський звернувся до народних традицій.	Усього 8 б.: по 1 б за кожне правильно складене змістовне речення, + по 1 б. – за правильно визначений тип кожного речення.

	<p>Складнопідрядне речення з підрядною мети.</p> <p>4. Котляревський працював над «Енеїдою» під мурами Бендерської фортеці – це пов’язує його творчість з Молдовою. Чи: Його твори написані живою мовою: вони близькі й зрозумілі народів.</p> <p>Безсполучникове речення.</p> <p>(Можливі інші варіанти)</p>	
<p>9. На місці крапок вставте пропущені літери, запишіть слова, знімаючи дужки.</p>	<p>Шевченко макс<u>и</u>мально відображає духовність українця, як у позитивних, так і в негативних аспектах. За його поезією можна скласти загальне уявлення про всі ментальні ознаки нашої нації. Нас можна зрозуміти. І, відповідно, для іноземців – це своєрідна енц<u>и</u>клопедія українця. А для самих українців – це своєрідне дзеркало.</p> <p>Окрім цього, Шевченко володіє надзвичайним даром любити. Любити простір, в якому живе, і <u>с</u>творювати навколо себе простір любові. Любові до землі, жінки, дитини, до власних національних ге<u>р</u>оїв, людини, як такої.</p> <p>Він тол<u>е</u>рантна особистість у своїй поезії, в аспекті конфесійному, і в національному, і в моральному.</p> <p>Ну, а далі можн<u>а</u> говорити про обшир його мови, художніх засобів, які він творить і використовує. Про внесок у світову літературу та в літературу українську в плані творен<u>н</u>я нових жанрів, освоєння нових образів чи ін<u>т</u>ертекстуальності. Для читача, який хоче зрозуміти феномен Шевченк<u>а</u>, суть полягає, власне, у відчу<u>т</u>ті відповідальності, любові до українства.</p> <p>(За І. Савченко)</p>	<p>Усього 10 б.: по 1 б. за кожну правильну орфограму.</p>
<p>10. Вставте, де потрібно, пропущені розділові знаки.</p>	<p>Традиційно вважається, <u>що</u> нова українська література починається із «Енеїди» Івана Котляревського. Мовляв, <u>в</u>ін надрукував перший (чи один із перших) творів розмовною українською мовою. Насправді, <u>це</u> не зовсім так. Зафіксовані на письмі твори «живою» українською мовою були відомі набагато раніше. Наприклад, із XVI ст. дійшли до нас написані нею Пересопницьке Євангеліє, <u>різні</u> учительні Євангелія, вірш «Хто йдеш мимо...». У XVII ст. був уже надрукований перший твір розмовною українською мовою – «Трагедія руська», у XVIII ст. цією мовою друкувалися книги в Почасві.</p> <p>Проте можна погодитися, <u>що</u> нова українська література почалася</p>	<p>Усього 10 б.: по 1 б. за кожний правильно вставлений розділовий знак:</p>

	<p>від «Енеїди» Котляревського – твору високого рівня, який помітно перевершував усі твори, писані розмовною українською мовою, які з’явилися до того часу. У творі Котляревського говориться про серйозні речі, але говориться з гумором. З іншого боку, «Енеїда» – твір «реалістичний». Тут йдеться про українське життя кінця XVIII – початку XIX ст. – хай навіть у дещо викривленому гумористичному дусі.</p> <p>При цьому переважно висвітлюються реалії життя українського козацтва. Навіть можна говорити, що «Енеїда» – твір про українське козацтво.</p> <p style="text-align: right;">(За П. Кралюком)</p>													
<p>11. Знайдіть правильну відповідь і обведіть її кружечком.</p>	<p>Знайдіть правильну відповідь і обведіть її кружечком.</p> <p>а) Автор твору «Всякому місту – звичай і права»:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Михайло Петренко; 2) Левко Боровиковський; 3) Григорій Сковорода. <p>б) Автор твору «Наталка Полтавка»:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Іван Котляревський; 2) Микола Костомаров; 3) Григорій Квітка-Основ’яненко. <p>в) Автор твору «Човен»:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Віктор Забіла; 2) Євген Гребінка; 3) Леся Українка. 	<p>Усього 3 б.: по 1 б. за кожну правильну відповідь.</p>												
<p>12. Установіть відповідність між твором та його жанром, з’єднавши стрілочками рядки.</p>	<table border="0"> <tr> <td>Т. Шевченко «Тополя»</td> <td>→</td> <td>сентиментальна повість.</td> </tr> <tr> <td>Г. Квітка-Основ’яненко «Маруся»</td> <td>→</td> <td>реалістична поема.</td> </tr> <tr> <td>І. Котляревський «Наталка Полтавка»</td> <td>→</td> <td>романтична балада.</td> </tr> <tr> <td>Т. Шевченко «Наймичка»</td> <td>→</td> <td>соціально-побутова драма.</td> </tr> </table>	Т. Шевченко «Тополя»	→	сентиментальна повість.	Г. Квітка-Основ’яненко «Маруся»	→	реалістична поема.	І. Котляревський «Наталка Полтавка»	→	романтична балада.	Т. Шевченко «Наймичка»	→	соціально-побутова драма.	<p>Усього 4 б.: по 1 б. за кожну правильну відповідь.</p>
Т. Шевченко «Тополя»	→	сентиментальна повість.												
Г. Квітка-Основ’яненко «Маруся»	→	реалістична поема.												
І. Котляревський «Наталка Полтавка»	→	романтична балада.												
Т. Шевченко «Наймичка»	→	соціально-побутова драма.												
<p>13. Дайте розгорнуту відповідь: «Чи може мистецтво перемогти</p>		<p>Усього 10 б.: а) за відповідність змісту твору темі:</p>												

<p>смерть?». Використайте приклади з вірша та власні міркування. Відповідь запишіть у вигляді твору-роздуму (8-10 речень). На користь ваших міркувань наведіть 3 (три) аргументи.</p>		<p>3 б. – за повну відповідність змісту; 2 б. – за незначні відхилення в змісті від теми; 1 б. – за значні відхилення в змісті; 0 б. – за невідповідність змісту твору; б) за мовне багатство і дотримання комунікативних якостей писемного мовлення (логічність, смислову точність, виразність): 3 б. – за мовне багатство і дотримання основних комунікативних якостей писемного мовлення; 2 б. – за незначні порушення і відхилення від основних комунікативних якостей мовлення; 1 б. – за значне відхилення від основних комунікативних якостей мовлення; 0 б. – за повну відсутність мовного багатства і серйозні відхилення від основних комунікативних якостей мовлення; в) 3 б. за аргументованість викладу: 3 б. – за наявність трьох аргументів; 2 б. – за наявність двох аргументів; 1 б. – за наявність одного аргументу; 0 б. – відсутність аргументів. 1 б. – за відповідність обсягу.</p>
<p>14. Впізнай традицію. Подається опис обряду – потрібно відгадати і записати назву свята.</p>	<p>1. У цей день люди освячують кошики з їжею, ласують паскою, вітають одне одного словами «Христос воскрес!». (Великдень)</p> <p>2. Дівчата пускають вінки на воду, стрибають через вогонь. (Івана Купала).</p>	<p>Усього 6 б. По 1 б. за кожну правильну відповідь.</p>

	<p>3. Увечері родина збирається за столом, на якому має бути 12 пісних страв, а під скатертину кладуть сіно. (Святвечір)</p> <p>4. Господарі прикрашають оселю зеленими гілками, травами, квітами. (Зелені свята / Трійця)</p> <p>5. Люди несуть воду до церкви для освячення, вважаючи її цілющою. (Водохреща)</p> <p>6. Дівчата ворожать на судженого в ніч перед святом. (Свято Андрія, Івана Купала, Святвечір).</p>	
<p>15. У 3 (трьох) реченнях опишіть предметний символ та розкрийте його символічне значення в одному з обрядів</p>	<p>Рушник – це один із найважливіших предметних символів української народної культури. Це вишитий тканий виріб із полотна, який прикрашають орнаментами, кожен візерунок і колір якого має символічне значення: калина – символ роду, краси й безсмертя; дуб – сила і мужність; квіти – життя, гармонія; червоний колір – любов і захист; чорний – земля, родючість.</p> <p>Саме тому він відіграє ключову роль у весільному обряді: рушник уособлює дорогу спільного життя; є знаком чистоти намірів і благословення; виконує функцію оберега родини.</p> <p><i>(Можливі інші варіанти)</i></p>	<p>Усього 6 б.</p> <p>По 2 б. за кожне речення, яке містить вичерпну, змістовну, аргументовану відповідь;</p> <p>По 1 б. – за неповну і невичерпну відповідь;</p> <p>0 б. – за повну суперечливу відповідь чи її відсутність.</p>
		<p>Примітка: за орфографічну, пунктуаційну грамотність, за граматичне і стильове оформлення роботи до всіх попередніх балів додається: усього 10 балів:</p> <p>10 б. – 0-1 помилка;</p> <p>9 б. – якщо допущено 2-3 помилки;</p> <p>8 б. – якщо допущено 4-5 помилок;</p> <p>7 б. – якщо допущено 6-7 помилок;</p> <p>6 б. – якщо допущено 8-9 помилок;</p> <p>5 б. – якщо допущено 9-10 помилок;</p> <p>4 б. – якщо допущено 11-12 помилок.</p> <p>Якщо в роботі допущено більше 12 помилок, бали за грамотність не додаються.</p>
		<p>Усього: 100 б.</p>